

- ekologickéj výchovy a etiky "SEVER" Horní Maršov v Krkonoších v ČR,
- úspešné katedrové kolá ŠVOČ (od r. 1997), – Deň Zeme v Nitre a Piešťanoch,
- založenie "Spolku priateľov túlavých topánok", ktorého náplňou sú viacdenné pobyty v skromných prírodných podmienkach,

- besedy a premietania diapozitívov z rôznych častí sveta,
- vydávanie vlastného časopisu,
- prvý a druhý imatrikulačný ples KEaE,
- volejbalový turnaj študentov a pedagógov KEaE.

Oľga Kopcová
Pavína Mišíková
Zuzana Pucherová

Dvesto rokov zoológa Petiana

"Príroda je božská záhrada, jej skúmatelia sú sluhovia Boží".

Ján Šalamún Petian-Petényi

Uplynulý rok sa niesol v znamení dvojstého výročia narodenia Jána Šalamúna Dobromíra (Dobromila) Petiana-Petényiho (30. 7. 1799 Ábelová – 3. 10. 1855 Budapešť), považovaného za zakladateľa modernej ornitológie a vedeckej faunistiky v bývalom Uhorsku i priekopníka ochrany fauny a prírody. Uskutočnilo sa viacero podujatí, venovaných spomienke na túto stále nie celkom docenenú a dodnes pomerne málo známou osobnosť.

Skromný a mimoriadne pracovitý ábelovský rodák dokázal počas svojho 56-ročného života vyorať skutočne hlbokú a trvalú brázdú. Petian, ktorý sa r. 1846 stal dopisujúcim členom Uhorskej akadémie vied i viacerých zahraničných vedeckých spoločností, sa venoval najmä ornitológii. Okrem nej sa zaoberal aj výskumom rýb a cicavcov či štúdiom problematiky pravekých zvierat. Mnohé druhy živočíchov poprední zoológovia nazvali jeho menom, ako prejav trvalej úcty k dielu tohto významného vedca – zoológa. Petian patril tiež k priekopníkom ochrany živočíchov, pričom zbieral aj ľudové mená jednotlivých druhov. Napríklad štúdiou r. 1847 sa ozval v prospech vymierajúcich

zubrov a bobrov. Ešte predtým v práci, ktorej skrátaná verzia vyšla r. 1845 v 5. zväzku zborníka uhorských lekárov a prírodovedcov, poukázal okrem iného na skutočnosť, že všetky nevypočítateľné škody, ktoré vznikli porušením prírodného stavu jednotlivých druhov živočíchov, či už strieľaním alebo odchytom, naru-

šujú prirodzenú rovnováhu v svetovom systéme, a tak vedú aj k podstatnému znížovaniu bohatstva prírody, nielen čo do kvality, ale aj do kvantity. V závere napísal: *"Odporúčam zavedenie všeobecnej výučby prírodných vied vo všetkých školách našej vlasti... Na zabránenie ničenia prírodných častí, vzácných z hľadiska vedeckého, kultúrneho a národohospodárskeho, mali by byť vyhlásené zákony a nariadenia a tiež určené aj pokuty, s možnosťou policajného zákroku, ba dokonca i uväznenia tých, ktorí ničia prírodu našej vlasti, medzi nimi i tých, ktorí hubia alebo trýznia živočíšstvo, alebo inak sa neľudsky prejavujú."*

Petianovi ako ornitológovi bola venovaná 11. stredoslovenská ornitologická konferencia s medzinárodnou účasťou **Vtáky Slovenska: Stav poznania regiónov a druhov**, ktorá sa konala vo Zvolene v dňoch 12.–13. 2. 1999.

Pri príležitosti dvojstého výročia narodenia tejto významnej osobnosti sa v Ábelovej, Petianovej rodnej obci, uskutočnilo Stretnutie prírodovedcov **Ostrôžky 1999**, zamerané na výskum a prieskum prí-

rodných hodnôt tohto orografického celku sopečných pohorí Slovenského stredohoria.

Petian ako významná osobnosť našej zoológie bol prezentovaný na **Kongrese slovenských zoológov** v Smoleniciach v dňoch 7.–9. 9. 1999.

Vyvrcholením spomienkových podujatí sa stala konferencia nazvaná **Ján Šalamún Petian-Petényi**, ktorá sa uskutočnila 7. septembra 1999 v Lučenci. Inicioval ju neúnavný propagátor života a diela popredných slovenských prírodovedcov a realizátor viacerých spomienkových seminárov a konferencií, Dr. Andrej Stollmann, zorganizovali ju Novohradské múzeum v Lučenci, Katedra biológie Fakulty prírodných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, Okresný úrad a mesto Lučenec, obec Ábelová, Novohradské osvetové stredisko a Dom Matice slovenskej v Lučenci. Súčasťou konferencie bola aj vernisáž výstavy fotografií **Vtáčstvo stred-**

nej Európy objektívom Michala Galáda, ktorá sa konala v priestoroch Novohradského múzea v Lučenci. Ku konferencii vydalo Novohradské múzeum v Lučenci pozoruhodný a faktograficky veľmi bohatý zborník **Ján Šalamún Petian-Petényi (1799–1855)**. Autor, Dr. Jozef Drenko, v ňom načrtol genealógiu rodu Petianovcov, Petianov život, vedeckovýskumnú a publikačnú činnosť. Referáty prednesené na konferencii budú publikované v samostatnom zborníku, ktorý by mal vyjsť v tomto roku.

Petianovi ako teriológovi venovali pozornosť aj účastníci štvrtej celoštátnej odbornej konferencie **Výskum a ochrana cicavcov na Slovensku**, ktorá sa uskutočnila v dňoch 19.–20. 11. 1999 vo Zvolene.

Azda aj týmito podujatiami sa podarilo o čosi viacej priblížiť stále celkom docenenú a dodnes pomerne málo známu osobnosť.

Peter Urban

covému dohovoru OSN o zmene klímy) v EÚ ako celku i v jednotlivých členských štátoch. Európska rada vyzvala všetky strany Dohovoru (medzi ktoré patrí aj SR), aby zabezpečili jeho ratifikáciu tak, aby r. 2002 mohol nadobudnúť platnosť. Začlenenie environmentálnych otázok a trvalo udržateľného rozvoja do definície a implementácie stratégií je ústredným faktorom plnenia záväzkov spoločenstva vyplývajúcich z Kjótskeho protokolu.

Európska rada zobrala na vedomie globálne hodnotenie 5. environmentálneho akčného programu a správu o environmentálnych a integračných ukazovateľoch, ktoré predložila EK a vyzvala ju, aby do konca r. 2000 pripravila návrh 6. environmentálneho akčného programu. Európska komisia by mala pripraviť dlhodobú koncepciu zabezpečenia vzájomného prepojenia ekonomicky, sociálne a ekologicky trvalo udržateľného rozvoja a predložiť ju Európskej rade v júni 2001. Táto stratégia bude zároveň vkladom EÚ pri príležitosti desaťročného hodnotenia procesu z Ria de Janeira, ktoré sa plánuje r. 2002.

Mária Kozová

(Podrobnejšie informácie možno nájsť na <http://www.foreign.gov.sk>)

Helsinský summit Európskej rady a životné prostredie

V dňoch 10.–11. 12. 1999 sa zišla v Helsinkách Európska rada, ktorá na svojom zasadnutí prijala **Deklaráciu milénia** a viacero rozhodnutí predurčujúcich novú etapu v procese rozširovania. Prijala aj ďalšie kroky, ktoré sa týkajú najmä inštitucionálnej reformy, posilnenia spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky, ekonomiky a zamestnanosti. Helsinský summit bol pre našu krajinu osobitne významný, rozhodlo sa tu o otvorení rozhovorov o vstupe do EÚ so Slovenskou republikou, ako aj s ďalšími kandidátskymi krajinami.

Helsinský summit kládol veľký dôraz aj na environmentálne aspekty. Z hľadiska procesu rozširovania sa zdôrazňuje najmä vysoký štandard

jadrovej bezpečnosti v strednej a východnej Európe. Environmentálne aspekty rezonovali na summite aj v rámci časti venovanej konkurencieschopnosti ekonomiky, ktorá by bola schopná zabezpečiť hospodársky rast a vytvárať pracovné príležitosti.

V diskusii venovanej životnému prostrediu a trvalo udržateľnému rozvoju sa dohodlo začleňovanie environmentálnej dimenzie do rezortu poľnohospodárstva, dopravy a energetiky. Hneď po vypracovaní stratégií pre jednotlivé rezorty by mala nasledovať ich implementácia. Okrem toho by sa malo pokračovať vo vytváraní predpokladov na ratifikáciu Kjótskeho protokolu (k rám-

